

Список використаних джерел

1. Гудим Д. Ю. Історико-правовий аналіз прийняття ВТК УРСР як передумова становлення сучасного кримінально-виконавчого законодавства. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні і світі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. для студентів та молодих учених (Суми, 18 трав. 2018 р.). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. Ч. 2. С. 20–23.

2. Богатирьов І. Г. Ретроспективний аналіз впливу правових явищ на процес виконання покарань. Науковий вісник Інституту кримінально-виконавчої служби. 2013. № 2 (4). С. 3–7.

Кучер Василь Михайлович,

аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент *Левченко Ю. О.*

СТАН І ТЕНДЕНЦІ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ ТА ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ В УКРАЇНІ

У статті розглянуті питання, присвячені визначенню тенденцій незаконного заволодіння вогнепальною зброєю. Проаналізовано стан та динаміку цих злочинів. Визначено деякі сучасні їхні детермінанти.

Ключові слова: зброя, бойові припаси, злочин, кваліфікація, викрадення, вимагання, відповідальність.

The article deals with the identification of trends in the illegal possession of firearms. The state and dynamics of these crimes have been analyzed. Some modern determinants are determined.

Keywords: weapons, combat supplies, crime, qualifications, abduction, extortion, responsibility.

Нестабільність соціально-економічної сфери суспільства, виникнення міжрегіональних конфліктів безпосередньо призводить до збільшення кількості злочинів, пов'язаних з незаконним обігом зброї, у тому числі – незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами. Відповідно до статистичних відомостей, у 2018 році було обліковано 99 кримінальних правопорушень, кваліфікованих за статтею 262 КК України, а поряд із цим особам було вручено повідомлення про підозру у 13 таких кримінальних правопорушеннях; у 2017 році – відповідно, обліковано 140 кримінальних правопорушень та у 16 випадках особам було вручено

повідомлення про підозру; у 2016 році – обліковано 142 кримінальні правопорушення, а таких, по яким особам було вручено повідомлення про підозру, лише 19. Таким чином, має місце той факт, що аналізовані злочини мають достатньо низький рівень розкриття. Крім того, за 2 місяці поточного року обліковано 15 таких кримінальних правопорушення, з них особам вручено повідомлення про підозру тільки у 3 провадженнях [3]. Слід зазначити, що офіційні статистичні відомості свідчать про деяке зниження кількості зареєстрованих злочинів, кваліфікованих за ст. 262 КК України. Але, досліджуючи загальні тенденції незаконного обігу зброї в нашій країні, варто звернути увагу на зростання латентності цієї злочинності та збільшення впливу суспільно небезпечних її наслідків.

Вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів полягає в пред'явленні особі, яка законно чи незаконно ними володіє або у віданні чи під охороною якої вони перебувають, вимоги про їх передачу. За частинами 1, 2 ст. 262 КК України кваліфікується вимагання зазначених предметів, поєднане з погрозою обмеження прав і свобод або законних інтересів щодо особи чи її близьких родичів, пошкодження чи знищення їхнього майна, розголошення відомостей, які вони бажають зберегти в таємниці. Відповідальність за ч. 3 ст. 262 КК України настає за вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я [5]. Вимагання вважається закінченим складом злочину з моменту пред'явлення вимоги, поєднаної з відповідними погрозою чи насильством.

У разі викрадення складових частин, деталей чи вузлів, комплект яких дозволяє виготовити придатну до використання вогнепальну зброю, дії винної особи кваліфікують як закінчений злочин за статтею 262 КК України. Викрадення складових частин і деталей бойових припасів, що містять вибухові речовини (запали, детонатори, підривники, гранати без підривників тощо), теж кваліфікують за статтею 262 КК України як закінчене розкрадання таких речовин.

Якщо винна особа незаконно заволоділа не придатними до використання вогнепальною зброю, бойовими припасами або їх частинами чи деталями, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями, помилково вважаючи їх такими, що можуть бути використані за призначенням, вчинене розцінюється як замах на заволодіння ними предметами і кваліфікуються за статтею 15 та відповідною частиною статтею 262 КК України. Незаконне заволодіння завідомо несправною вогнепальною зброєю (наприклад, учбовою) і приведення її в придатний до використання за призначенням стан кваліфікується як заволодіння чужим майном та незаконне виготовлення вогнепальної зброї.

Варто також звернути увагу на основні умови, що сприяють незаконному обігу зброї. До них, серед іншого, відносяться: недостатнє укріплення кордонів України; наявність збройного конфлікту на сході країни; зниження рівня службової та виробничої дисципліни на підприємствах та об'єктах, залучених в обіг зброї; слабка технічна захищеність подібних об'єктів; ослаблення жорсткого державного контролю за транспортуванням та перевезенням оптових партій зброї і боеприпасів; погіршення загальної криміногенної ситуації в країні, пов'язаної, перш за все, з проявами організованої злочинності і зростанням насильницьких злочинів; низька ефективність функціонування державної системи виявлення та припинення каналів незаконного обігу зброї у зв'язку з їх слабкою матеріально-технічною базою; недоліки в законодавчих та відомчих нормативних актах; прорахунки в організації діяльності ліцензійно-дозвільних підрозділів органів внутрішніх справ; слабка взаємодія між різними службами органів внутрішніх справ у забезпеченні контролю за обігом зброї; недостатнє фінансування військ та військових формувань (не забезпечується в повній мірі належне умова зберігання зброї і боеприпасів); значна кількість місць зберігання зброї не відповідає встановленим технічним вимогам, що, в свою чергу, полегшує проникнення в них сторонніх осіб; зберігання зброї в непристосованих для цієї мети приміщеннях; нестача пожежної техніки та пожежної сигналізації, а також значної кількості технічних засобів захисту.

Велика кількість зброї викрадається з самих підприємств, які виробляють цю зброю. Тож не дивно, що в містах, в яких розташовані підприємства-виробники зброї, зростає кількість злочинів, пов'язаних з розкраданням деталей стрілецької зброї з наступним її складанням. Крім того, значна частина зброї, яка перебуває в незаконному обігу, виготовляється кустарно. Останнім часом кустарне виготовлення зброї характеризується підвищенням майстерності виробників, застосуванням різних високоякісних технологій, а також вдосконаленням зразків вироблених предметів. Подібні злочини, як правило, вчиняються організованими групами осіб.

Якщо говорити про суб'єктивні причини, що сприяють незаконному обігу зброї, то основними з них можна виділити прояв існуючих у окремих осіб негативних морально-психологічних якостей антигромадської установки особистості; недолік контролю за озброєнням; недоліки в роботі з підбору кадрів осіб, відповідальних за збереження зброї; недоліки у виконанні своїх обов'язків військовослужбовцями, відповідальними за збереження озброєння; порушення військовослужбовцями правил здійснення охорони складів, арсеналів і баз.

Підсумовуючи, зазначимо, що останніми роками спостерігається збільшення кількості зареєстрованих злочинів у сфері незаконного обігу зброї взагалі і злочинів, кваліфікованих за статтею 262 КК України, зокрема. Наявний достатньо низький відсоток розкриття таких злочинів.

Така ситуація детермінована, насамперед, нестабільною політичною ситуацією, наявним військовим конфліктом в країні, слабкою технічною захищеністю об'єктів військово-промислового комплексу тощо. Для вирішення цієї вкрай важливої проблеми необхідно, перш за все, розробити якісно нову систему запобігання, розкриття та розслідування таких злочинів, яка б протидіяла їх розповсюдженню та вчиненню інших злочинів, що пов'язані з незаконним обігом зброї.

Список використаних джерел

1. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, за грудень 2016 року [електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c.

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 3 [електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02>.

Легін Андрій Валерійович,

аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: т.в.о. завідувача кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Микитчик А. В.**

НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ: СТРУКТУРА, ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ

Анотація: У доповіді автор аналізує структуру та повноваження правоохоронного органу, створеного на виконання рекомендацій міжнародної спільноти, а також виокремлює функції які цей орган виконує.

Ключові слова: корупція; органи досудового розслідування; Національне антикорупційне бюро України; запобігання та протидія корупції; функції Національного бюро.

Summary: In the report, the author analyzes the structure and authority of a law enforcement body created to implement the recommendations of the international community, and also outlines the functions that this body carries out.

Keywords: corruption; bodies of pre-trial investigation; National Anti-Corruption Bureau of Ukraine; prevention and counteraction to corruption; functions of the National Bureau.

На виконання рекомендацій міжнародної спільноти та норм міжнародних документів після Революції Гідності 2014 року в Україні